

Eksamensoppgaver sos 2300 vår 2022

Oppgave 1: Alkoholbruk i russetiden

I Willy Pedersens artikkel «Rus, ritualer og regulering», belyses alkoholbruk i russetida og fadderuka. Hva er de viktigste forskjellene i alkoholbruk mellom russetida og fadderuka slik Pedersen (2016) beskriver dem? Hvordan blir de forklart? De siste par årene har koronapandemien påvirket vårt levesett. Finn data fra offentlig tilgjengelige rapporter, avisartikler, sosiale medier eller lignende som sier noe om hvordan russetiden har artet seg under pandemien. Har den blitt endret, og i så fall hvordan?

Oppgave 2: Straff i voldtektssaker

I boka *Hva er kriminalitet* av Nicolay B. Johansen er et av hovedpoengene at kriminalitet er «et springbrett for straff», og at man må foreta *koplinger* mellom konkrete handlinger og det kartet en har tegnet i strafferetten.

Redegjør først mer inngående for hva Johansen (2020) mener med at kriminalitet er «et springbrett for straff» og hvordan koplingene mellom konkrete handlinger og «strafferettskartet» må gjøres. De siste årene har det vært mye debatt om vanskene en står overfor når det gjelder voldtekt i rettsapparatet. Dette ble aksentuert da en såkalt «kulturprofil» nylig ble dømt på nokså ulik måte av hhv. tingretten og lagmannsretten. Drøft de vanskene en står overfor med hensyn til bevisbyrde når det gjelder koblingen mellom konkrete handlinger og det kartet strafferetten har laget når det gjelder nettopp voldtekt.

Lengde: 4000 ord (+/- 10 %)

Willy Pedersen

Sensorveiledning sos 2300

Oppgave 1: Alkoholbruk i russetiden

Grunnideen i artikkelen er at det i alle samfunn er en kompleks alkoholkultur, som kjennetegnes av bestemte normer, ritualer og symboler. Denne er avgjørende for hvordan en drikker og også for hva som er «tillatt å gjøre under alkoholrus». Disse kulturene varierer mye, og det er for eksempel store forskjeller mellom «rusbeltet» hvor Norge hører med og middelhavslandene. Dette innebærer også at selve alkoholinntaket bare er ett aspekt ved rus, og neppe det viktigste. *Drunken comportment* (1969) er den sentrale teksten her, og det er nok rimelig å referere til den. Her dokumenteres de store forskjellene mellom ulike land. Men denne boka overså de store forskjellene innen ulike land, og mellom ulike kontekster. Russetida og fadderuka trekkes frem for å belyse dette: det dokumenteres hvordan russetida er preget av flatfyll og utagering, mens de samme personene kan drikke nokså mye i fadderuka, men er mer opptatt av å holde kontroll. For å oppnå en C bør en ha rimelig grep om dette tenkesettet, og også antyde noe om hvordan de to ulike kontekstene er preget av ulike normsett. Dersom en trekker på Albums studie av hvordan en tilegner seg normsettene i en pasientkultur på sykehus, og kan redegjør for begrepet skript – vil vi nok ofte ane en B eller A. De beste studentene vil klare å finne mye om russetid under pandemien. Det vil trekke opp dersom de peker på de store regionale variasjonene her. Russetida er mest intens på Oslo vest og i Bærum, med de største russe bussene, mindre viktig i Oslo øst og i andre deler av landet.

Oppgave 2: Straff i voldtektssaker

Johansen polemiserer mot en oppfatning om at kriminalitet er et ukontroversielt fenomen og at å foreta koblinger mellom bestemte handlinger og lovens kategorier er noe både folk flest og fagfolk gjerne vil være enige om. Hans grep er å beskrive noen typer handlinger i «kriminalitetens grenseland» uten å trekke på ordvalgene i lovverket. Et eksempel er en «seksuell krenkelse» - det er et nokså intuitivt begrep, forholdsvis ubestemt og åpent og befinner seg et stykke fra både den strengeste moralske fordømmelse som kan være typisk for kriminelle handlinger, og også fra den type begreper som brukes i strafferetten. Han beskriver dette nivået som «et terreng av uønskede handlinger». Han er likevel klar over at vi aldri kan ha et helt nøytralt språk på dette nivået. Når det gjelder nettopp «seksuelle krenkelser» peker han på at *metoo*-bevegelsen kom til å endre hva som blir opplevd som akseptable og ikke-akseptable seksuelle handlinger. Slike uønskede handlinger må altså kobles til «kartet over kriminalitet», et annet ord for straffeloven. Den har en rekke beskrivelser av forbudte handlinger. Den enkle og litt naive modellen her vil være: Hvis X, så Y. Men handlingene kan i det virkelige liv være tvetydige og vanskelige å klassifisere, koblingene kan bli krevende. Det er det som ligger i den litt paradoksale formuleringen om at kriminalitet er «et springbrett for straff». Dersom en skal

oppnå karakteren C, bør hen ha et rimelig grep om dette resonnementet. For en B og A kan en forvente en mer detaljert redegjørelse for ulike problemer en kan møte ved slike koblinger, som Johansen beskriver i Kap 3. Når det gjelder bevisbyrden, vil de sterkeste kandidatene peke på forskjellen mellom dommen i tingretten og lagmannsretten, hvor den store reduksjonen i straff jo hvilte på nettopp dette. Dette er beskrevet i en rekke nyhetsmedier. De aller beste kandidatene vil også diskutere *metoo* og kanskje gjenkjenne tenkesettet til Nils Christie fra «En passende mengde kriminalitet» som også er på pensum. Det vil selvsagt trekke opp.